

HUKUKUN YASAKLADIĞI PUSULA: SUÇ YOLU

Bayram YÜKSEKKAYA¹

ÖZET

Her suç, belli başlı bazı aşamalardan geçtikten sonra neticeye ulaşır. Failin, istediği sonuca ulaşmak amacıyla geçtiği bu aşamalar, bir çok tasnife tabi tutulmuştur. Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, öğretinin ittifak ettiği nokta; failin sonuca ulaşmak için geçtiği bu aşamaların ayrılabilir olmasıdır. Kasıtlı olarak bir suçu işleme amacıyla yola çıkan fail, bir noktadan sonra -neticeye ulaşamasa dahi- kanunun emredici hükmünü ihlal etmeye ve ceza hukukunun alanına girmeye başlar. Fail, meydana getirdiği neticeye göre kanunun bir veya birkaç maddesini ihlal etmiş olacağından, failin ulaştığı/ulaşabildiği netice son derece önemli olmakla birlikte, netice öncesinde failin geçtiği aşamalar da verilecek olan cezayı etkileyecektir. Bu nedenle, failin bir suçu işleme kastıyla düşünmeye başladığı andan ulaştığı neticeye kadar olan “suç yolu”nu değerlendirmek, gerekli olduğu kadar önemli, zorunlu olacak kadar gereklidir. Unutulmamalıdır ki, doğası gereği “suç yolu” tüm suçlar için söz konusu olabilecektir.

¹ Avukat, Adana Barosu.

GİRİŞ

Failin hangi saikle hareket ettiğini belirlemek için, failin (dışa yansıyan) iç dünyası belli başlı ayrımlar tabii tutulmuştur. Bu ayrımların başında, suçun manevi ögesine göre yapılan ayırım bulunmaktadır. Bu ayırımda, failin meydana gelen neticeyi; bilerek ve isteyerek (kasıtlı) mi meydana getirdiği², öngörebilmesine rağmen sonucu umursamayarak mı (olası kast) hareket ettiği, öngörmemesiyle birlikte sonucun gerçekleşmemesi için tüm edimleri yerine getirerek mi (taksir) davrandığı sorusuna cevap aranmaktadır.

Fail, bir suçu işlemek amacıyla hareket etmeye başlamadan önce, kendi iç dünyasında bir muhakemeye başlar. Başka bir ifade ile fail, bir suçu işlemek için doğrudan doğruya değil, belli bir düşünme ve karar alma aşamalarından geçtikten sonra, hareket etmeye ve ulaşmak istediği neticeyi elde etmek için girişimlerde bulunmaya başlar. Bununla birlikte, suçun dinamik yapısı gereği fail, birdenbire bir girişimle de suça vücut verebilir.

Konumuzun en geniş alanını kasıtlı suçlar oluşturduğundan, kasıtlı suçu kısaca tarif etmek gerekirse, kasıtlı suç; failin fiilinden doğacak neticeyi öngörerek, tahmin ederek ve isteyerek işlediği suçtur. Başka bir ifade ile kasıtlı suç, failin sonucu gerçekleştirmek amacıyla ve kararıyla hareket ederek işlediği suçtur. Kasıtlı suçta fail, bir sonuç almayı ister, bu sonucu göze alır ve bu sonuca ulaşmak için elinden gelen tüm girişimlerde ve fiillerde bulunarak, neticeyi gerçekleştirmeye çalışır. Bir anlamda kasıtlı suçlarda fail, neticeye kendini kitlemiştir³.

(Taksir durumunda, önceden gerçekleşen ve olgunlaşan bir aşama, failin iç dünyasında yer almaz. Olası kast durumunda dahi, tam manasıyla failin önceden verdiği bir kararın var olduğunu söylemek, pek mümkün değildir.)

² Kasıtlı bir suç örneği için bkz. YÜKSEKKAYA, Bayram, [Tarihle Yaşıt Bir Fiil: Kasten Adam Öldürme Suçu](#).

³ Daha fazla açıklama için bkz. YÜKSEKKAYA, Bayram, [Tarihle Yaşıt Bir Fiil: Kasten Adam Öldürme Suçu](#), syf. 3 vd.

Örnek verilecek olursa, bir kişiyi öldürmek isteyen fail, bu amacını yerine getirmek için icra işlemlerine başlar. Öldürmek istediği şahsı elleriyle boğmaya çalışan fail, mağdurun nefes almasını engelleyerek, mağdurun ciğerlerine oksijen gitmemesi sonucu kalbin durmasını sağlayarak, mağdurun ölmesi için, boğma fiilini mağdurun ölme anına kadar sürdürür ve bu andan itibaren mağdur “maktül” olur. İşte fail burada, mağdurun ölmesini sağlamak için hareket etmiş, “ölüm” sonucunu yerine getirmek için fiiline devam etmiştir.

Aynı şekilde, başkasına ait taşınır bir malı almak için hareket eden fail, mülkiyeti kendisine ait olmayan bir malı alarak, malın esas sahibinin hırsızlık suçunun konusu olan mal üzerindeki haklarını hiçe sayarak ve malın sahibinin mal üzerindeki “mülkiyet hakkını” kullanmasını engelleyecek şekilde girişimde bulunur. Failin amacı, kendisine ait olmayan bu malı alarak, kendi mülkiyetine geçirmek olduğundan, bu sonuca ulaşmak için tüm girişimlerde bulunur ve neticeyi gerçekleştirir.

İşte her iki örnekte de, failin neticeyi gerçekleştirmek için meydana getirdiği girişimler ile bu girişimlerde bulunmak için, iç dünyasında yaptığı muhakemelerin ve dış dünyaya yansıyan fiillerin hepsi, “suç yolu”nun birer aşamasıdır.

Bu makalemizde, suç yolunun aşamaları üzerinde durulacak ve her bir aşama hakkında irdelemelerde bulunulacaktır.

Tam bu noktada bir hususu daha belirtmek gerekir. O nokta da şudur ki, fail her zaman neticeye ulaşamayabilir. Başka bir ifade ile fail, neticeye ulaşmak için gerek iç dünyasında tüm muhakemeleri yapıp, gerekse dış dünyada tüm girişimlerde bulunmasına rağmen, neticeyi “elinde olmayan nedenlerle” gerçekleştiremeyebilir. Bu noktada, “suça teşebbüs” söz konusu olmaktadır.

Ayrıca, kanun koyucunun yasakladığı pusula olan ve tüm suçlar için çizebileceğimiz “suç yolu”nun sonu, ulaşılmak istenen netice ile sona erebileceği gibi, istenen sonuç elde edilemediğinden “teşebbüs” aşamasında da kalabilir. Bu nedenle, “suça teşebbüs”ün ancak “kasıtlı suçlarda” olabileceğini söylemek, yanlış bir belirleme olmayacaktır.

Netice itibariyle fail, bir suçu işlemek amacıyla yola çıkmakta, bu yolda belli bir aşamadan sonra ceza hukukun alanına girmekte, neticeyi gerçekleştirebilir ise “suç”tan sorumlu hale gelmekte, eğer neticeyi gerçekleştiremez ise “suça teşebbüsten” sorumlu olmaktadır. Bu nedenle, suç yolunun çok iyi bir şekilde analiz edilmesi ve failin bu yolda rotasını çizmeye yarayan “pusula hareketleri”nin ustalıkla değerlendirilmesi gerekmektedir.

BÖLÜM – 1

SUÇ YOLU (iter criminis) KAVRAMI

Suçlar; insanlar tarafından meydana getirilen olgulardır. İnsan, her ne kadar bu olguya fiziken bir varlık verme kabiliyetine sahip değilse de, suçun gerçekleşen neticesi, fiziki olarak hayata yansır ve toplumda bir düzensizlik oluşmasına neden olur. Fail dışındaki insanlar için sadece oluşan netice fiziken hissedilebilse de, her suç, faili tarafından manevi alanda “doğar-yaşar-ölür”.

Hukukçular, fail tarafından suça kazandırılan bu manevi boyuttaki doğma-yaşama-ölme aşamalarını inceleyerek, “suç”u kapsamlı bir şekilde ele almışlardır.

Dış dünyada her suç “icra” ve “tamamlama” aşamalarına sahiptir. Kasıtlı suçlarda ise, bu aşamaların öncesinde kastın oluşma aşaması da bulunmaktadır.

İşte, failin bir suçu işlemek için geçirdiği bu sürece “suç yolu-iter criminis”⁴ adı verilmektedir.

Failin bu suç yolunda ilerler iken, bazı aşamalardan geçtiği açıktır. Fail, elindeki pusulaya göre bu yolda ilerler iken, önüne bazı kilometre taşları çıkmaktadır. İşte failin, suç yolunda yürürken karşılaştığı bu aşamalar, öğretilerde farklı tasnifler ile sunulmuştur.

Biz, öğretilerdeki bu ayrımlar arasındaki tartışmalara girmeden, suç yolunun 6 aşamadan oluştuğu yönündeki düşüncemizi uygun görmekteyiz.

Bu aşamalar; düşünce, karar, hazırlık, icra, tamamlama ve son bulma aşamalarıdır.

⁴ Bazı yazarlar tarafından iter criminis, “suç yörüngesi” olarak da tercüme edilmiştir. Bkz. SELÇUK, Sami, “Suç, Suç Yörüngesi ve Kalkışmanın Konumu”, AD, C. 74, S.5, Eylül-Ekim 1983. syf 800 vd.

BÖLÜM – 2

SUÇ YOLUNUN AŞAMALARI

1- DÜŞÜNCE AŞAMASI⁵:

Fail, bir suç işleme kararını almadan önce, düşünmektedir. Düşünce aşaması, failin bir suç işlemeye karar vermeden önce geçirdiği aşama olup, suç işleme yönündeki ilk tohumlar bu aşamada atılmaktadır.

Fail, iç dünyasında bir düşünceye saplanmıştır. Saplandığı bu düşünce içerisinde fail, kendi iç dünyasında bir muhakeme yapmaktadır. Bu muhakeme aşamasında fail, bir değerlendirme ve düşünce içerisindedir.

Örneğin; A'nın, herkesin içerisinde faile karşı yönelttiği küfür ve hakaretlere karşı sessiz kaldığını düşünen fail, kendi iç dünyasında bu olayı değerlendirmeye başlar. Kendisine yapılan hakaretleri, bu hakaretlerin içerisindeki doğruluk payı, etraftaki insanlara karşı küçük duruma düşme hissi, hakareti yapan A'ya duyulan öfkenin oranı, bu hakarete karşı nasıl bir karşılık verebileceği ihtimalleri gibi hususlar, düşünme aşamasında gerçekleşir.

Fail, düşünce aşamasında gerçekleştirdiği muhakeme neticesinde bir karar verecek ve ikinci aşamaya yani “karar” aşamasına geçecektir. Bu nedenle düşünce aşaması, olumlu yahut olumsuz verilecek “karar”ın bir anlamda gerekçesini/nedenini oluşturacaktır.

Failin bu aşamada kullandığı materyaller önem arz etmektedir. Fail olumlu düşünür ve kendisini bir suç işlemeye itecek sebepleri az görür yahut hiç görmez ise, suç işleme yönünde karar vermeyecek ve neticeten suç yolu, daha başlamadan bitecektir. Ancak aksi durumda, fail karar aşamasına geçecek ve suç yoluna devam edecektir.

⁵ Düşünce aşaması, sadece ve sadece kasıtlı suçlarda görülebilir. Zira ancak kasıtlı suçlarda fail, bir suçu işlemeyi istemekte ve bu yönde kastını/kararını oluşturmakta, düşünce aşaması da karar aşamasından önceki aşama olduğundan, düşünce aşaması ancak kasıtlı suçlarda görülebilmektedir.

Ancak, unutulmamalıdır ki fail, hiçbir sebep olmamasına rağmen de suçu işleyebilir. Örneğin azmettirme suçlarında fail, suçu işlemek için, suçun mağdurundan kaynaklanan bir sebebe sahip değildir. Fail, azmettirme suçlarında sadece suçu işleyip işlemeyeceği yönünde karar verecektir. Bu kararı, azmettirenin sunduğu vaadler etkileyebileceği gibi, başka (*töre, prestij kazanma, meşhur olma gibi*) nedenler de etkileyebilir. Bu nedenle, failin düşünce aşamasındaki iç dünsayısını tam manasıyla çözmek ancak, failin kişiliği ve suça etki eden nedenler bir arada değerlendirilerek mümkün olabilir.

2- KARAR AŞAMASI⁶:

Fail, düşünme aşamasını tamamlayıp, bir suç işleme kararı alır ise, karar aşamasına gelmiş bulunmaktadır.

Bu aşamada fail, düşünce aşamasında çıkardığı sonuca göre bir karar almakta, bu kararını değerlendirmektedir. Örneğin, bir kişiyi öldürme yönünde karar alan fail, bu aşamada nasıl öldüreceğini, bir araç kullanıp kullanmayacağını, kullanacaksa nasıl bir araç kullanacağını, müstakbel maktul için nasıl bir ölümün daha iyi olacağını kararlaştırmaya başlar.

Hemen belirtelim ki, gerek düşünce gerekse karar aşamaları, kanun koyucu tarafından “tek başına” cezalandırılmayan aşamalardır. Hukuk, dış dünyaya yansıyan fiiller ile ilgilendiğinden, bu tür hayata yansımamış alanları “tek başına” cezalandıramayacaktır. Bununla birlikte, bu aşamaların ispat edilmesi çok zordur. Zira bu aşamaları sadece fail bildiğinden ve ancak failin ikrarı ile bu aşamaların mevcudiyeti ispatlanabildiğinden (*ve normal bir insandan da ikrar her zaman beklenemeyeceğinden*), kanun koyucu bu aşamaları “tek başına” cezalandırmamaktadır.

Kanaatimizce de, kanun koyucunun bu iki aşamayı “tek başına” cezalandırmama yönündeki kararı gayet yerindedir. Kanun koyucu aksi yönde bir karar alarak, bu iki aşamayı “tek başına” cezalandırılabilir hale getirirse idi, yargı işin içinden çıkılmaz hallerle uğraşmak zorunda

⁶ Karar aşaması da aynı düşünce aşaması gibi ancak kasıtlı suçlarda bulunan bir aşamadır.

bırakılabilir, adaletsiz kararların ortaya çıkabilme ihtimali yüksek hale gelirdi. Ayrıca failin, kararından her an dönebilme ihtimalinin bulunması da kararın cezalandırılabilir olmasına da engel bir durum arz etmektedir.

Her suç, bir fiil gerektirmektedir. Başka bir ifade ile, kanun koyucu fiillerin cezalandırılmasını öngörmüştür. Bu itibarla, düşünce ve karar aşamalarının cezalandırılması, hukuk sistemimiz açısından mümkün değildir.

3- HAZIRLIK AŞAMASI:

Hazırlık aşaması, fail tarafından işlenmesi konusunda karar verilen suç için hazırlıkların yapıldığı aşamadır. Fail, verdiği karar neticesinde, işleyeceği suçun gerçekleşmesi için, doğrudan doğruya harekete geçmeden önce bir hazırlık sürecinde bulunur. Bu süreçte fail, suçun icrasına geçmek için hazırlanmaktadır.

Hazırlık aşamasında fail, bir anlamda düşünce ve karar aşamasında iç dünyasında oluşturduğu soyut düşünceleri, somutlaştırmaya başlamıştır. Böylece, suçun icrasına başlamak için hazırlıklarda bulunan fail, bir kısım somut adımlar atamaya başlayacaktır.

Adam öldürme suçunu işlemeye karar veren fail, bu kararını yerine getirmek için bazı hazırlıklarda bulunur. Olay yeri ile ilgili keşifler yapar, eğer bir araç kullanacaksa, bu aracı tedarik etmeye çalışır. Aynı şekilde, sahte kimlik düzenlemek için karar alan fail, düzenleyeceği kimliğin orijinaline benzemesi için, kağıt alır, orijinal kimliğin rengini tutturabilmek için boyalar satın alır, yazı karakterini tutturabilmek için bilgisayar ortamında araştırmalar yapar, orijinal kimliği ayrıntılı bir şekilde incelemeye başlar.

Hemen belirtelim ki, hazırlık hareketleri de kural olarak cezalandırılmazlar. Kanun koyucu sadece belli başlı koşullarda ve sadece bazı suçlar için hazırlık hareketlerini cezalandırma yönünde karar kılmıştır.

Bununla birlikte, hazırlık hareketlerinin, aşağıda incelenecek olan icra hareketlerinden ayırmak gerekir. Zira suça teşebbüs, kural olarak icra hareketlerine başlamakla oluşacağından ve cezalandırılma bu aşamada başlayacağından, hazırlık ve icra aşamalarının tam olarak ayırt edilmesi gerekmektedir.

Hazırlık ve icra hareketleri ayrımı, her zaman tam olarak yapılamamaktadır. Bu yönde bir çok görüş ortaya atılmıştır. İncelememizin kapsamı gereği, bu görüşlere ayrı ayrı yer verebilecek değiliz. Ancak şu kadarını söylememiz gereklidir ki, yapılan fiil, eğer sonucu gerçekleştirmeye uygun ve şüphe oluşturmayacak şekilde “icra” olarak adlandırılabilirse, bu fiil “icra” hareketidir. Başka bir ifade ile, sonucu gerçekleştirmeye uygun olmayan fiiller, ancak hazırlık hareketi olarak değerlendirilebilir.

Hazırlık hareketi sırasında fail, icra hareketlerini başarıcı ve/veya kolaylaştırıcı girişimleri tamamlar ve suç yolunun en önemli aşaması olan icra hareketlerine başlar. Bazı suçlar için çok önemli olan hazırlık hareketi, bazı suçlar için hiç gerçekleşmeyen bir aşamadır. Özellikle ani suçlarda, hazırlık hareketi hiç bulunmayabilir. Zira ani suçlarda, sadece icra, tamamlama ve son bulma aşamaları gerçekleşebilir.

4- İCRA AŞAMASI:

İcra aşaması, failin suçu işlemeye somut olarak başladığı aşamadır. Fail, suçu gerçekleştirmek için artık somut adımlar atmaya başlamış ve bununla birlikte kanun koyucunun “cezalandırma” alanına da girmiş bulunmaktadır. Zira suç, bu aşamadan sonra gerçekleşirse dahi fail ceza alabilecektir.

Burada ikili bir ayrıma gitmemiz gerekmektedir. Fail, sonucu gerçekleştirmeye elverişli araçlarla icra aşamasına başladıktan sonra, tüm icrai fiilleri gerçekleştirmesine rağmen netice, failin elinde olmayan nedenlerle gerçekleşmez ise “suça teşebbüs” meydana gelecek ve fail “teşebbüs”ten cezalandırılacaktır. Ancak fail, icra hareketlerine başlayıp da, kendi isteğiyle icra hareketlerinden vazgeçer ise, faile istenen neticeden dolayı ceza verilmeyecek (*teşebbüsten de sorumlu olmayacak*) ancak vazgeçtiği ana kadar yapılan fiiller nedeniyle meydana gelen bir suç mevcut ise fail bu suçtan sorumlu tutulacaktır. Bu kuruma da hukukumuzda “gönüllü vazgeçme” adı verilmekte ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 36. maddesinde düzenlenmektedir.⁷

⁷GÖNÜLLÜ VAZGEÇME

Madde 36 -(1) Fail, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılır.

Fail, adam öldürme fiilini işlemek amacıyla ruhsatsız bir tabanca tedarik etmiş, tabancanın bakımını yapmış ve hatta tabancanın çalışıp çalışmadığını açık alanda denemiş, akabinde mağdurun bulunduğu yere gitmiş ve tabanca ile mağdura öldürmek kastıyla, mağdurun hayati bölgelerine birkaç kez ateş etmiş olmasına rağmen mağdur ölmemiştir. Bu durumda, failin işlediği suç adam öldürmeye teşebbüştür. Fail adam öldürme fiilin gerçekleşmesi için tüm hazırlık ve icra işlemlerini tamamlamış olmasına rağmen, mağdur ölmemiştir. Bununla birlikte fail, ruhsatsız silahtan da ceza alacaktır. Zira, ruhsatsız olarak silah taşınması, kullanılması veyahut tedarik edilmesi suçtur. Eğer fail, tabanca tedarik edip, mağdurun bulunduğu yere gidip, öldürme fiilinden vazgeçmesine rağmen, üstünde tabanca var iken yakalansa idi, bu durumda fail sadece ruhsatsız silah bulundurmaktan ceza alacaktı.

İcra aşamasında fail, kastına uygun hareket edecektir. Bu nedenle hazırlık aşamasındaki planların hepsini fail uygulayacaktır.

İcra aşamasında meydana gelecek bir diğer olay ise “işlenemez suç”un oluşmasıdır. Fail, hazırlık hareketlerinde tedarik ettiği aracın, sonucu gerçekleştirmeye elverişsiz olması durumunda “işlenemez suç” meydana gelecektir.⁸ Fail, zehirlemek kastıyla öldürme suçunu işlemeyi planlayarak, zehir yerine yanlışlıkla şeker alır ve mağdurun yemeğine zehir olarak düşündüğü şekeri eklerse, failin düşüncesinde icra hareketleri tamamlanmış olacaksa da, aracın elverişsizliğinden suç vuku bulmayacaktır. Burada aracın elverişsizliğinden kasıt, objektif bir elverişsizliktir. Yani neticeye ulaşılmak istenirken kullanılan araç, varlığı gereği sonucu gerçekleştirmeye elverişsiz olmalıdır. Yoksa, failin dolu zannettiği tabancanın mağdura yöneltmesi sonucu tetiklenmesi durumunda, tabancanın boş olduğu anlaşılırsa, burada “işlenemez suç” oluşmaz, fail teşebbüsten cezalandırılır.

⁸ İşlenemez suç, ayrıca suçun maddi konusunun yokluğunda da meydana gelecek olup, bu husus aşağıda “tamamlama” aşamasında ele alınacaktır.

5- TAMAMLANMA AŞAMASI:

Tamamlanma aşamasında fail, istediği sonuca ulaşmıştır. Teşebbüs aşamasında, tamamlanma aşaması bulunmamakta olup, bunun nedeni failin istediği (kast ettiği) sonucun gerçekleşmemesidir.

Her ne kadar tamamlanma aşaması, “tamamlanma anı” olarak bir kısım yazarlarca adlandırılrsa da, kanaatimizce böyle bir genelleme yapmak mümkün değildir. Bu aşama “bir an” olarak anılır ve genelleme yapılır ise, sonucun bir sürece bağlandığı durumların izahı eksik kalacaktır. “an” tabiri de bir süreç olacağından, “aşama” tanımlaması “an”ı da kapsayacak olduğundan, “tamamlanma aşaması” denilmesi kanaatimizce daha uygun olacaktır.

Öldürme kastıyla hareket eden fail, tabanca ile mağdura ateş etmeye başlamış ve daha sonra kaçmıştır. Mağdurun bedenine ilk merminin girmesinden hemen sonra, son mermi girene kadar devam eden süreçte mağdurun hayatı devam etmekte, daha sonra gerçekleşen biyolojik olaylar neticesinde mağdur, “maktül” olmaktadır. Ölüm, bir anda gerçekleşecek olay olarak adlandırılabilse dahi, bir anda meydana gelen bir sonuç değildir. İlerleyen tıp karşısında, ölümün “bir anda” meydana gelmediğini görmekteyiz. Diğer suçlar için de aynı durum geçerli olup, “an” kelimesi ile kastedilen zaman da bir “süreç”tir.

İster kesintisiz suç, ister ani suç olsun, her tamamlama bir süreç aldığından, tamamlama anı sonucun gerçekleşmesi ile son bulacaktır.

Sonuç gerçekleştiği an bu aşama son bulacak olup, suç yolunun aşaması son bulmayacaktır. Her ne kadar, sonucun gerçekleşmesi, suçun tamamlanma aşaması ise de, aşağıda anlatılacağı üzere, suç yolu devam etmektedir. Bazı suçlarda tamamlanma ile son bulma süreci çakışabilirse de, tüm suçlar için bunu söylemek mümkün değildir.

Yaralama kastıyla hareket eden ve birden fazla bıçak darbesiyle mağdura icrai girişimde bulunan failin, ilk bıçak darbesiyle yaralama fiili gerçekleştiğinden “tamamlama” aşaması meydana gelecek, son bıçak

darbesiyle de “son bulma” aşaması gerçekleşecektir. Eğer fail tek bıçak darbesi ile yaralama fiilini gerçekleştirecek olursa, tek bıçak darbesiyle “tamamlama” ve “son bulma” aşamaları çakışacaktır.

İşlenemez suç⁹ açısından da tamamlanma aşaması irdelenmelidir. İşlenemez suçta, bir suç oluşmamakla birlikte fail, bu hususu bilmemektedir. İşlenemez suçun oluşması için, yukarıda belirttiğimiz elverişsiz araçla icrai işlemin gerçekleştirilmesi ile birlikte, suçun konusunun bulunmaması da yeterlidir. Başka bir ifade ile, “işlenemez suç”un vücut bulabilmesi için ya neticeyi gerçekleştirmeye elverişli olmayan bir araç kullanılmış olması yahut suçun konusunun var olmaması gereklidir. “İşlenemez suç”un oluşabilmesi için bu iki unsurun bir arada olmasına gerek yoktur.

Suçun konusunun yokluğuna rağmen, fail suçu tamamladığını zannebilir. Örneğin, zaten ölmüş olan ve fakat fail tarafından öldüğü bilinmeyen şahsa (*maktüle*) karşı, öldürmek amacıyla ateş edilir ise suç oluşmayacaktır. Zira ölmüş bir insanı yeniden öldürmek mümkün değildir. Yine kendisine ait olmasına rağmen, başkasına ait olduğunu zannettiği bir malı çalan fail, suçun konusu olmadığından cezalandırılmayacak olup, failin kendi dünyasında suç tamamlanmış olacaktır.

6- SON BULMA AŞAMASI:

Son bulma aşamasında, fail icrai hareketlerine son vermektedir. Tamamlama aşaması gerçekleştikten sonra fail icra hareketlerine devam eder ise, son bulma aşaması da icra hareketlerine son verdiği aşamada gerçekleşecektir.

Son bulma aşaması ile tamamlanma anı çakışabilir. Her suç için bu husus geçerli değildir.

Tamamlama aşamasında suç tamamlanır. Ancak son bulma aşamasına kadar devam eden süreçte, bazı ağırlaştırıcı haller ortaya çıkabilir. Örneğin, yaralama kastıyla hareket eden fail, ilk bıçak darbesiyle

⁹ İşlenemez Suç hakkında daha fazla bilgi için bkz. YÜKSEKKAYA, Bayram, [Hukuken İmkansızlığın Fiilen Mümkünlüğü: İşlenemez Suç](#)

mağdurun yaralanmasını sağlamakta, suç vücut bulmakta ve tamamlanmaktadır. Ancak devam eden süreçte, yani son bulma aşamasına kadar devam eden süreçte, fail bıçak darbelerini vurdukça, mağdur daha fazla yara almaktadır. Mağdurun aldığı bıçak darbelerinin fazlalaşması neticesinde mağdur ölüme “maktül” olabilir. Bu durumda “kastın aşılması suretiyle ölüme sebebiyet verme” suçu vücut bulur.¹⁰ Görüldüğü üzere, son bulma aşamasında gerçekleşen bazı etkenler, failin daha fazla ceza almasını sağlayabilmektedir. Son bulma aşamasında gerçekleşen bu tali unsurlar, suçun tamamlanmasına yahut failin kastına bir etki etmemekte, sadece failin alacağı cezayı ağırlaştırmaktadır.

¹⁰ Failin tek bıçak darbesiyle de mağdur, maktül konumuna gelebilir. Ancak anlaşılır olması açısından birden fazla bıçak darbesiyle mağdurun ölmesi (maktül olması) şeklinde bir örnek verilmiştir.

BÖLÜM – 3

SONUÇ

Yukarıda anlatılan ve fakat olabildiğince kısa tutulan “suç yolu”nun burada değinilmeyen bir çok unsuru vardır. Bununla birlikte suç yolu aşamaları ile ilgili olan yine bir çok hususa değinilmiş fakat açıklamalar kısa tutulmuştur.

Her suçun bir suç yolu vardır. Bu yolda aşama sayıları azalabilir yahut artabilir. Ancak ne olursa olsun fail, muhakkak bir suça vücut verirken bu aşamalardan geçtiğini bilir yahut farkına varmaz, ancak bu aşamalardan geçer.

Kanun koyucu, failin her aşamadaki halinin, uygulayıcılar tarafından göz önüne alınmasını zımni olarak istemiştir. Maddi gerçeği araştıran uygulayıcılar (*mahkemeler, hakimlikler*), bu aşamaları tam olarak analiz edebilirler ise nitelendirmeleri de tam olacak ve faile fiilinin karşılığı olan cezayı vermek suretiyle adaleti sağlayacaklardır.

Suç yolunun bize kazandırdığı bir başka husus ise, failin iç dünyasını anlayamaya bizi zorlamasıdır. Eğer failerin iç dünyası anlaşılır ve bu konuda ilerlemeler kaydedilir ise, suçu engelleyici girişimler de bir o kadar artar. Devlet, suçla mücadele etmekle birlikte, suçun engellenmesi için de girişimlerde bulunmaktadır. Suç yolu üzerine yapılan tüm incelemeler, bu konuda çok önemli belirlemelerde bulunmaktadır.

Suç yolunun pusulasını fail çizer, aşamaların ne olduğunu ise hukukçular ve diğer ilgili bilim adamları ortaya çıkarır. Dolayısı ile, suç yolu sadece hukukçuların değil, aynı zamanda sosyologların, psikologların ve diğer bir çok disiplin üyelerinin uzmanlıkları içerisine girmektedir.

Suç yolu üzerinde araştırmalar yapıldıkça, adaletin daha net bir şekilde tecelli etme ihtimali de artacaktır.